తారాబా - అంతరాలు

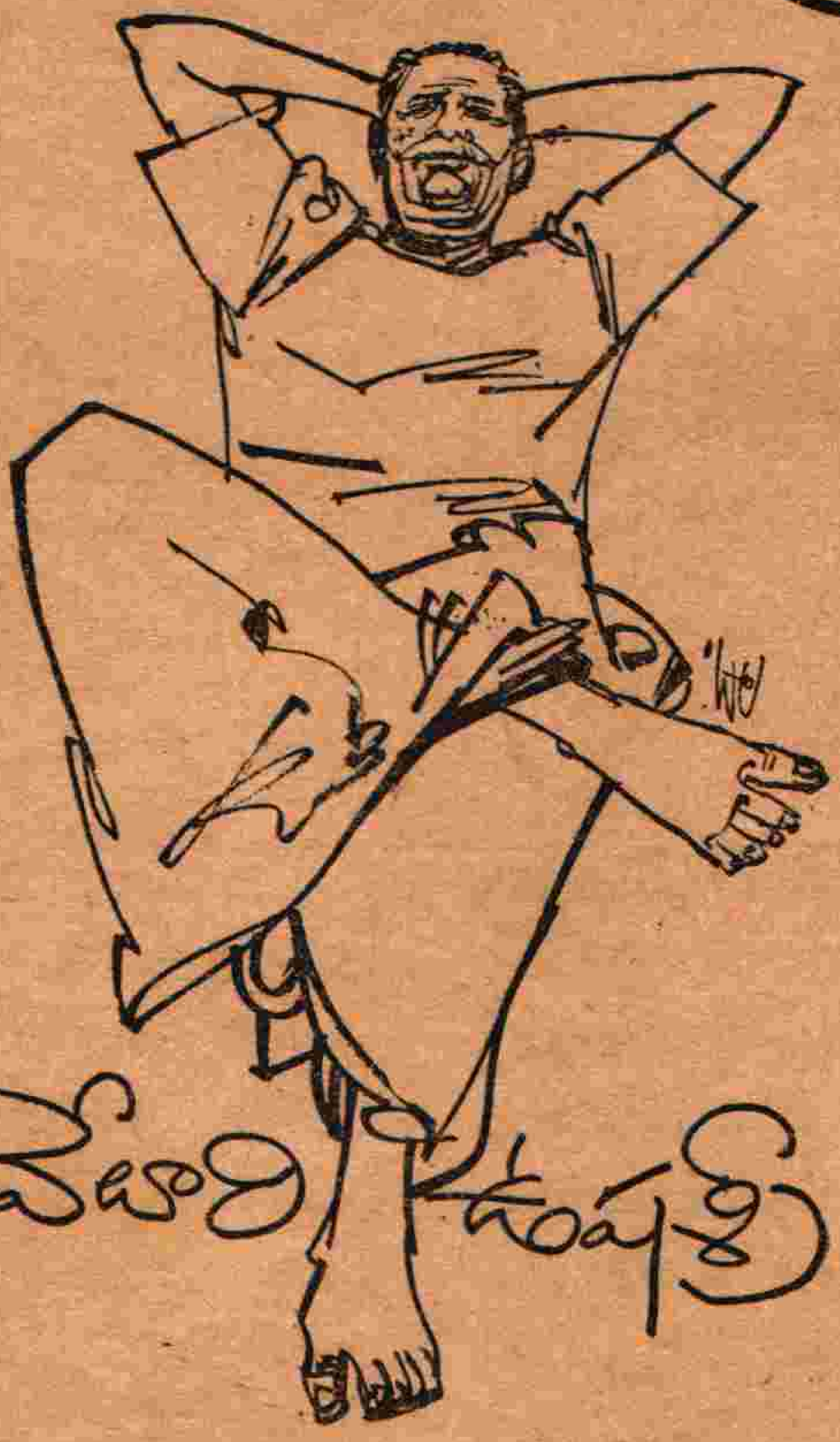

వేటూరి ఉషశ్రీ

—'దేశం నాకేం చేసింది ?...' అని అడగకు... 'నువ్వు దేశానికి ఏంచేశావ్ ? ...' అన్న ప్రశ్న వేసుకో... అని కాబోలు, అన్నట్లున్నారు విఖ్యాతులెవరో...

"నువ్వు ఎంత యివ్వగలవో అంతే పొందుతావు"...కొలత ప్రామాణికంగా ఒక మతగ్రంథం చెప్పిన మాటలివి. ఇవీ విన్నాను...

అదే కొలత ప్రమాణంగా, నాకు దేశం ఎంత చేస్తే ... నేనూ దేశానికి అంతే చేస్తాను...అని అన్నపుడు, నేను పొందినంతే యితరులకి యివ్వగలననీ అన్నపుడు ... నాన్న నన్ను 'మూర్ఖుడు' అనేశారు. అమ్మ కూడా నాకు నచ్చచెప్పాలని ప్రయత్నించిందే కానీ, నా మాటను అర్థంచేసుకుని... నన్ను నన్నుగా అర్థంచేసుకున్నవాళ్లె నాకు కన్పించలే దింతవరకూ !

నన్ను కన్నవాళ్ళు ... కనుక, మా అమ్మా, నాన్నా నాకన్నా పెద్దవాళ్ళు, నాకంటే అనుభవజ్ఞులు, ... బహుశా, నన్ను మించిన తెలివిగలవాళ్ళు అని సర్దుకున్నా!...కానీ,

...నా ఒడిలో కళ్ళుతెరిచి, నేను ఎత్తుకుని మాటలు నేర్పించి ... పెంచి పెద్దచేసిన పిల్లలు ... వాళ్ళూ నాకు ప్రత్యర్థులౌతారని వాళ్ల పుట్టినపుడు నా కన్పించలేదు...

కానీ...యిప్పుడు ... జీవితపు చరమాంకంలో... 'ప్రాయపు ప్రొద్దు పడమట గ్రుంకేవేళ ...' యీ విషయం సమస్యగా పరిణమించి, పరిష్కారం కోసం తరచుగా మనసును తరచవలసి వస్తూంది !...

" ... మీరు చేయవలసినది మీ ముందుండగా, యిప్పుడు... యీ వయసులో మీ వాళ్లు మీకేం చేశారు ? దేశం మీకేం చేసింది ? ... అని తీరికగా కూర్చుని ఆలోచించడం భావ్యంకాదు. మీరు చేయవలసినదేదో, చేతులు దాటి పోకుండా చేయండి ! ... " అంటుంది సద్గుణ.

సుధ పెళ్ళివిషయంలో నేను చేతులు కట్టుకూర్చున్నానని తన ఉద్దేశ్యం. ఇరవై నిండిన కూతుర్నింకా యింట్లో ఉంచుకోవడంలో నా అసమర్థతను అంచనా వేస్తుంది, సద్గుణ.

పిల్లల విషయంలో తలిదండ్రుల పాత్ర సమానమేనని ఊహించలేని సద్గుణ, కన్నతల్లిగా తనుపడే ఆవేదనను చెప్తుందే కానీ, తండ్రిగా నాకూ భాగం ఉందని అనుకోదు ... నా చేతకానితనాన్ని ఎంతగా మాటల్లో విన్పించగలదో ... అంతగా విన్పిస్తూనే ఉంటుంది.

అయినా ... దేశం విషయంలోనూ, యితరుల విషయంలోనూ నాకు కొన్ని ప్రిన్సిపుల్స్ ఉన్నట్లుగానే, ఎవరితోనూ మాట మిగలడం కానీ, తగువు పెట్టుకోవడం కానీ ... వగైరాలు లేకుండా ఉండటం కూడా ఒక ప్రిన్సిపులే !...

అందుకే నా శ్రీమతి ఎన్ని మాటలు అన్నా, "నన్ను తను అర్థంచేసుకున్న తీరు అది ... " అని సర్దుకోవడానికే ప్రయత్నిస్తాను !...కనుకనే మా మధ్య అలకలు, కోపాలు, తాపాలు, విడిపోవడాలు, విడాకులూ ... వంటివి, కనీసం మాటవరసకైనా రాలేదు !... కానీ, అప్పుడప్పుడూ యిలాగే సమస్యలు రావడం, వాటిని పరిష్కరించే నిమిత్తం ఆలోచించవలసిరావడం... నా ఆలోచన ముగిసేలోగా, ఏదో జరిగిపోవడం...మామూలై పోయాయ్!...

"...ఇదిగో ! ... ఏమండోయ్... భగవద్గీత చేతుల్లో ఉంచుకుని భారత దేశ సమస్యలను గురించి ఆలోచిస్తున్నారులా ఉంది ... కొంచెం లేచి,

మార్కెట్టుదాకా వెళ్ళిరాకూడదూ ?..." సద్గుణ వచ్చింది.

మార్కెట్టంటే మాటలుకాదు ... పావలా పెడ్తే సరిపోతుంది అనిపించే కూర ఒక్కొక్కసారి మూడూ ముప్పావలాదాకా అమ్ముతుంది. అదేం ఖర్మమో కానీ, నేను వెళ్ళిన రోజునే కూరలు మూడూముప్పావలా రేటులో ఉంటాయ్ !...

"ఏమి టాలోచిస్తున్నా రింకానూ ? అమ్మాయి ఆఫీసుకెళ్ళి ఓ రెండ్రూపాయలు తీసుకుని వెళ్ళి రండి !...అదీ ఆఫీసునుంచి రాగానే విసుగ్గా కూడా ఉంటుంది...వెళ్ళి రండి !..."

వచ్చే పింఛను అయిపోగానే, పక్కపొడిక్కూడా అమ్మాయి నడగాలి... తప్పదు!...

సంచి చేతబుచ్చుకుని, ఆఫీసు చేరే సరికి మూడుగంటలు దాటింది.

ముప్పై అయిదు సంవత్సరాలు అలవాటయిన పరిసరాల్లో మళ్ళీ అడుగు పెడ్తుంటే... ఏమిటో ... 'నాది' ... అన్న భ్రమే కానీ ... నాకు మిగిలిం దేమిటి ?...

'ఇక నీ సేవ చాలు !... నీ నుంచి మేం పొందగలిగిం దేమీలేదు ... ' అంటూ రిటైరు అయిపొమ్మంది ఆఫీసు ! ఆఫీసు రూల్సు ప్రకారం ఉద్యోగ విరమణ అంటే, విశ్రాంతి తీసుకోవడం !...

కానీ ... రిటైరయిన మనిషంటే, సంఘానికి పనికిరానివాడు ... జీవితం నుంచే విరమించుకోవలసినవాడు ... అన్న విషయం ఆఫీసు కేంతెలుసు? ...తెలియదు.

నేను ఉద్యోగం చేసేరోజుల్లో ... ఠంఛనుగా పదిగంటలకల్లా సీట్లో కూర్చుని, అన్నీ సర్దుకుని పదిన్నర కల్లా పని ప్రారంభించి, మధ్యలో టీ టైములో కూడా మంచినీళ్ళ దగ్గర్నుంచీ సీటుదగ్గరకు తెప్పించుకుని ...ఆపైన, అయిదు గంటలకి దుకాణం కట్టేసి, అయిదుగంటల పదినిమిషాలకి ఆఫీసు ఆవరణం దాటి వస్తూంటే,...

"ఆఫీసుగారి భార్య ... " అనీ, "గాడిద చాకిరీచేసి చెడిపోతున్నాడు..." అనీ, "ఆ కుర్చీలో కూర్చుంటే, విక్రమార్కుడి సింహాసనంలోలా... ఏదైనా "మాహాత్మ్యం" ఉందా ఏవిఁటి ? ..." అనీ ... వ్యంగ్యమూ, వెటకారమూ విన్పించినా...

ఆఫీసు ప్యూను దగ్గర్నుంచీ, ఆఫీసరువరకూ అందరూ నవ్వుతూ పలకరించేవారు...

ఆ రోజులు పోయాయ్!...యిప్పుడు ఎవరైనా కన్పించినా, నేనే ఎక్కడ పలుకరిస్తానో నన్నట్లు, తప్పించుకుపోవడం, చూసినా చూడనట్లు ప్రవర్తించడం ! ... ఛ ! ... ఛ ! ... మనుషుల్లో కనీస పరిమాణాల్లో ఉండ

వలసిన అభిమానాలు కూడా కన్పిం చడంలేదు... ప్చ్ !...

ఏదో ఆలోచిస్తూ వెళ్ళిపోతున్నాను- అమ్మాయి పనిచేసే సెక్షను మూడో అంతస్తులో కాబోలు ... ఉందని చెప్పి నట్లుంది...

మెట్లెక్కుతుండగా ... ఎదురుగా మెట్లుదిగుతూ వచ్చిన వ్యక్తి దగ్గరగా, నిల్చుని,...

"ఓ ! ... మాష్టారూ ! ... బాగు న్నారా ? ... చాలారోజుల తర్వాత కన్పించారు ! ... " నవ్వుతూ పలక రించాడు...

అతను శివానంఠం...

...నేను మరో అయిదేళ్ళకి రిటైరయి పోతా ననగా...మా సెక్షనుకి క్రొత్తగా యు. డి. ఆడిటరుగా వచ్చాడు ... నేనే అతడికి ఒక సంవత్సరంపాటు పనిలో మెలకువలు...వగైరాలు చెప్పాను...

... మెరికలాంటి కుర్రవాడు ... చెప్పినదంతా త్వరగా అల్లుకుపోయే వాడు. అప్పట్నుంచే మాష్టారని పిలిచే వాడు. చనువుగా మాట్లాడేవాడు. అభి మానంగా చూసేవాడు. ఎప్పుడైనా... యిలా ఆఫీసు కొచ్చినా, "మాస్టారూ!" అని నోరారా పిలిచి మాట్లాడేది అత నొక్కడే !...

"ఏమిటి, మాష్టారూ ... సుధాగారి కోసం వచ్చారా? ... " అతడు వేసిన ప్రశ్నలన్నింటికీ సమాధానంగా నవ్వుతూ...

"అవునోయ్ ! ... మార్కెట్టుకని బయల్దేరాను. దారేకదా, చూసిపోదామని వచ్చానోసారి ... " డబ్బులకోసమే వచ్చానని చెప్పలేక...చెప్పాను...

"రండి ... మాష్టారూ ! ... నా రూంలో కూర్చుందాం ... పైన, సుధ గారిప్పుడు ఉండరనుకుంటాను..." అంటూ తన గదిలోకి నడిచాడు... అతన్ననుసరించాను...

కుర్చీ చూపించి కూర్చోమంటూ, అన్నాడు శివానందం... "ఎలా ఉంది, మాష్టారూ రిటైర్డ్ లైఫ్? ఏంచేస్తున్నారు తీరికసమయంలో ..."

"ఏముందోయ్ ... ఏమీ లేదు !... అంతా 'రిటైర్డ్'గానే గడుస్తూంది!..."

"మాష్టారూ !...రిటైరయినాక మా నాన్నగారు ఎంతో దిగులుగా ఉండే వారండీ ! ... సరైన కాలక్షేపంలేక, ఏదో ఆలోచిస్తూ ... తన కేదో అన్యాయం జరిగిపోయిందని, తనకు చేయవలసినది చేయలేదని ... చిరాకు పడేవారనుకోండి !...రిటైర్డ్‌గా ... మీ రన్నట్టు గడపడమంటే, ఆయన కెంతో కోపం వచ్చేది !..."

అతడు చెప్పే మాటలు వింటు న్నాను...

"... ఆయన బాధ చూడలేక, ... మేం బాధపడవలసి వచ్చేదనుకోండి ! ...ఏమిటో ... ఆయన ఘటం అలాగే వెళ్ళిపోయింది !...కానీ, మాష్టారూ...

నేను మాత్రం యిప్పట్నుంచీ ప్రణాళిక తయారుచేసుకుంటున్నాను — అప్పటి జీవితంకోసం! ...ఈ మధ్యే అరవిందుల వారు వ్యాఖ్యానించిన భగవద్గీతకి ఆర్డ రిచ్చాను...రాజాజీ భారతం ... రామా యణం ... ఉన్నాయి నా దగ్గర ! ... ఫిలసాఫికల్ పబ్లికేషన్స్‌కి కూడా డొనేషన్స్ కడుతున్నాను ! అరవిందుల భగవద్గీత చూశారా, మీరు? ... యివాళే నా చేతికి వచ్చిందది ... మీరు చదివి చెప్పండెలావుందో ... " అంటూ ఆ గ్రంథం నా చేతి కందించాడు...

"మాష్టారూ ! ... అసలు మనిషికి ఏ వయసులోనైనా, సరైనా వ్యాపృత్తి ఉండాలంటాను ... లేకపోతే ... మనిషి మెదడు ... 'డెవిల్స్ వర్క్‌షాప్' సామ్యంగా తయారవుతుంది ! ... మూడేళ్ళుదాటితే పసిపిల్లలయినా ... అల్లరిగా తిరుగుతుంటే, చికాకన్పిస్తుంది ... చదువులో పెడతాం ! ... అలాగే, అరవై దాటిన తర్వాతకూడా... మనసు పరిపరివిధాల పోకుండా ఉండాలంటే, ...యిలాంటి సత్కాలక్షేపం ఉండా లంటాను ! ... ఏమంటారు ... మాష్టారూ ? ... నా మట్టుకు నాకు, ఆ వయసులో ఏకాంతంగా కూర్చుని, ఏదో ఉన్నది తిని, ఆధ్యాత్మికత అలవరచు కోవాలనుంది ! ... ఈ ప్రాపంచిక వాసనలకి దూరంగా వెళ్ళిపోవా లనుంది ..." అంటున్న శివానందం మాటలు వింటూ, అరవిందుల భగవద్గీత లోకి చూస్తున్నాను...

నేనూ ... ఒకప్పుడు ... అంటే, శివానందం వయసులో ఉన్నప్పుడు, భావిజీవితాన్ని గురించి ఎన్నో అనుకున్నాను.

ఇప్పుడు అనుభవించవలసి వచ్చే సరికి ... యిప్పటి యీ జీవితంమీద అప్పటి... ఆ ఆసక్తి చచ్చిపోయిందనే అనిపిస్తోంది ! ... 'ఏకాంతం' — ఒంటరితన మనిపిస్తోంది. జీవితం ముగింపుకు దగ్గరగా వచ్చేస్తూందని... మనసు మూలల్నుంచి మూలుగు తూంది !...

కానీ,... నా యీ స్వీయానుభూతిని చెప్పి, ఆ కుర్రవాడి మనసును చంపటం,...అతడి ఆశయాన్ని గురించి నేను నిరాశాజనకంగా మాట్లాడటం మంచిదికాదేమో!...

" ... అవునోయ్ ! ... భగవద్గీత ఉంది చూశావ్ ... ఎన్నో చేయాలను కున్నవాడ్ని, అన్నీ చేయమని ప్రోత్స హిస్తుంది ... మానవ జీవితాన్ని వడ పోసిన సారం తెలుసుకోవాలనుకునే వాడికి, అదీ తెలియజేస్తుంది. దీని ప్రాశస్త్యం గురించి ప్రపంచ తత్త్వ వేత్తలుకూడా తెలుసుకోవాలని రిసెర్చ్ స్టడీ చేస్తున్నారట కదూ ?... యిప్పుడు పద్ధెనిమిదో అధ్యాయం చదువుతున్నాను

యువ

...మోక్షమూ, సన్యాసమూ గురించి చెప్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు..."

"ఏమిటి మాస్టారూ, మీ సుధగారి పెళ్ళికూడా దగ్గరపడిందనా, అప్పుడే సన్యాసమూ, మోక్షమూ అంటున్నారు మీరు?..." నవ్వుతూ అంటున్నాడు శివానందం.

ఆ గదిలో గడియారం నాలుగు గంటలు కొట్టింది.

"నాలుగవుతూందోయ్ శివానందం! ...ఓసారి సుధ దగ్గరికెళ్ళి..."అంటూ లేవబోయాను.

"అదేమిటి మాస్టారూ? యివాళ సుధగారు ఆఫీసుకు రాలేదు ... మీకు తెలియదా? ... రిజిష్టరాఫీసుక్కా-బోలు వెళ్ళాలన్నట్లున్నారు!"

సుధ ఆఫీసుకి రాకపోవడమేమిటీ? ... యివాళ ఓ గంట ముందుగానే బయలుదేరింది కూడాను ... యింటి నుంచీ!

శివానందం మాటలు నాకర్థంకావడం లేదు ... కానీ, ఏదో చెప్పాలి... కన్న కూతురి విషయం తండ్రికి తెలియదంటే, ఎదుటివాడి దృష్టిలో పలచనేగా మరి!

"అవును కదుటోయ్! ... మరిచే పోయాను! ... వయసు పైబడుతుంటే ఏదీ గుర్తు ఉండటంలేదు! ... యివాళే పన్నెండింటికి మూడోవాడి దగ్గర్నుంచి వచ్చాను ... ఇంటిదగ్గర మా ఆవిడ చెప్పినట్టుంది ... ఏదో ధ్యాసలోపడి వచ్చేశాను..." గొణుక్కుంటున్నట్టుగానే అన్నాను.

"కూర్చోండి మాస్టారూ! ..." అని కూర్చోబెట్టి, ప్యూన్‌ని పిలిచి రెండు కాఫీలు తెమ్మని అన్నాడు శివానందం.

"మాస్టారూ!..అప్పట్లో మీరు చెప్పేవారు - మగపిల్లలకి కట్నం తీసుకోను, ఆడపిల్లలకి యివ్వను ... అని! ... నిజంగా మీలాంటి పెద్దలెందరుంటారు చెప్పండి! ప్రస్తుతం మీవంటి తల్లిదండ్రుల ప్రోత్సాహం కావాలి మాకు! ... నిజం, మాస్టారూ! సుధగారు రాజన్‌గారిని పెళ్ళిచేసుకోవడం ... అందులోనూ రిజిష్టర్ మారేజి చేసుకోవడం... మాకు వచ్చే నెల ఎనిమిదిన పార్టీ ఏర్పాటు చేయడం..యివన్నీ విన్నప్పుడు మాత్రం, మీతో నాకు పరిచయం కలగడం అదృష్టంగా అనుకున్నా ననుకోండి! ... మా 'స్టాఫం'తా కూడా ఆ యిద్దరికీ హార్టీ కంగ్రాచ్యులేషన్స్ చెప్పాం! ...యువతరం యిలా ముందంజవేయడం ... అందుకు పెద్దవాళ్ళ ప్రోత్సాహం ఉండటం ... నాకు నిజంగా చాలా సంతోష మనిపించింది... యికపైన మాకు కూడా వీళ్ళు ఆదర్శం!

సహజంగా మాటకారి అయిన శివానందం మాటలు క్రొత్తగా విన్పిస్తు

న్నాయి. మనసులో ఏదో అలజడిని రేపుతున్నాయ్.

అయినా ... పైకి నవ్వేశాను... సంతోషం నటించాను !...

ఇంక టైమవుతోందని చెప్పి, బయటి కొచ్చాను.

సుధ పెళ్ళి !...రిజిష్టర్ మారేజి !.

"రాజన్" అంటే, ... భాషాంతరం ...బహుశా వర్ణాంతర వివాహమేమో కూడా !

వచ్చే నెల ఎనిమిదిన పార్టీ !... అందరూ కంగ్రాచ్యులేషన్స్ చెప్పారు!

ముందంజ ! ...యువతరం !

వింతగా విన్పించి, నా తప్పును వేలెత్తి చూపుతున్నట్లుగా మెదడును తొలిచివేస్తుంటే ... నేనేం చేయగలుగు తున్నాను ? ...అన్న ప్రశ్న వేసు కుంటే, సమాధాన మేంచెప్పుకో గలను ?

మగపిల్లలకు కట్నం తీసుకో కూ డ దు ! ..ఆడపిల్లలకు యివ్వ కూడదు ! ... ఇది నా ప్రిన్సిపుల్ ! ...అప్పట్లో... అంటే... ఒకప్పుడు !

నిజమే ! ...రామానికి, శంకరానికి, సుందరానికి వరుసగా పుట్టిన ముగ్గురు మగపిల్లలకీ కట్నం తీసుకోలేదు ... వాళ్లు కావాలనుకున్న పిల్లలనే తెచ్చి పెళ్ళిళ్ళయ్యా యన్పించాను.

లక్ష్మి, ఆ ముగ్గురి తరవాత దానికి, మేనరికం ముడిపెట్టినపుడు నా ప్రిన్సిపుల్ నిటారుగానే నిల్చుంది...

రమణి, లక్ష్మి తరవాత అమ్మాయి! ఎదిగే వేళకు నా రిటైర్‌మెంట్ చేరువ కావడంతో, యిన్స్యూరెన్స్ తాలూకు డబ్బును నీళ్ళల్లా ఖర్చుచేసి, దానికి మొగుణ్ణి కొన్నపుడే ... నేను నా నియమానికి నీళ్ళు వదులుకోవలసి వచ్చింది !

ఆఖరుది సుధ.

సుధ పెరిగేసరికి, నాకూ దేశానికీ బంధం తెగిపోయింది. చేతకానితనం, అసమర్థత ఆవరించాయి .. వచ్చిన పి. యఫ్. తో గ్రాడ్యుయేషను వరకూ చెప్పించాక, ఉద్యోగంలో చేరతానని, సుధ అన్నపుడు వద్దనలేకపోయాను. చదువుకున్నదాన్ని, ఉద్యోగంచేసే పిల్లని...కట్నంలేకుండా చేసుకొనడానికి ఎవరూ ముందుకు రాకపోవడంతో ఎంతో కొంత యివ్వాలన్నా ... ఆ 'నీళ్లూ' మిగలలేదు!

ఆడకూతురికి పెళ్ళిచేయడం నా బాధ్యత ! ... సద్గుణ గుర్తుచేస్తూనే ఉంటుంది. ముప్పై అయిదేళ్ళ సర్వీసును పునరావృతం చేసుకుని, 'మంచి' మిగి లిన మనిషెవరైనా కన్పిస్తారేమోనని గాలిస్తున్నాను !

ఇంతలోనే ... సుధ పెళ్ళి ! రిజిష్టర్ మారేజి ! ... 'మనవాడు' కాని వాడితో పెళ్ళి !

ఈ మాటలు వింటూ ఉంటే, తండ్రిగా నా బాధ్యత - నన్నే నిల దీస్తోంది !... ఇప్పుడు నేనేం చేయాలి? ...ఏం చేయగలను ?

"......"

"ఏమిటీ ? ... ఎప్పుడొచ్చి కూర్చు న్నారు చప్పుడు లేకుండాను ! ... కూరలు తెచ్చినట్లు లేదేం ?..." సద్గుణ వచ్చి పలుకరించింది.

సమాధాన మేం చెప్పాలి ? ... మూసిన కళ్ళు తెరవకుండా పడక్కు ర్చీలో పడుకున్నవాణ్ణి పడుకున్నట్లే ఉన్నాను.

ఏదో విసుగ్గా గొణుక్కుంటూ వెళ్ళి పోయింది సద్గుణ.

సుధ ఎనిమిది గంటలవేళ కాబోలు వచ్చింది ... ఆలస్యానికి కారణం తల్లి అడిగితే ఏదో 'కథ' చెప్తోందది !

తల్లికి తన విషయం తెలియదు కనుక...ఏదో కథ చెప్పి నమ్మించ గలుగుతుంది ... ఇపుడు నేను కల్పించు కుని, అసలు విషయం సద్గుణకి చెప్తే, ... దాని పరిణామం ఎలా ఉంటుంది ?"...

బి. పి. పేషంటు సద్గుణకి, రక్త ప్రసరణవేగం పెరిగి కళ్ళు తిరిగి పడి పోతే, తల్లిబాధను సుధ అర్థంచేసు కుంటుందా ? ...

బహుశా ... అర్థంచేసుకునే, తల్లికి అసలు విషయం చెప్పడం లేదేమో అది ! ... నిజమే కావచ్చు ! ... పెళ్ళి అయిన తరువాతనైనా ఆ విషయం తెలియకుండా ఉండదు... మరి అప్పుడు అదేం చేస్తుంది ?

కానీ...యిప్పుడు నేనేం చేయాలి ?

తన విషయం సుధ చెప్పకపోయినా ... నేను తెలుసుకున్నానని తెలియ చెప్పేటందుకు దాన్ని నిలదీస్తే ? యింతవరకూ ఎదురు చెప్పని తన కూతురు తనకు ఎదురు తిరిగితే ... తను భరించగలడా ?

వచ్చే వయసు మనిషినేకాక, మన సునూ సడలించి పారేస్తోంది !

ఈ విషయంలో పెద్దవాణ్ణి కదిలించి చూస్తే ?

ఆ మర్నాడే, కారణం ఫలానా అని చెప్పకుండా పెద్దవాడి దగ్గర కెళ్తున్నా నని బయలుదేరాను.

* * *

రామంతో సుధ విషయం చెప్పి, 'ఏం చేస్తే బాగుంటుంది ?' ... అని ఎంతో ఆతృతతో అడిగితే ... వాడు అది చాలా చిన్న విషయమన్నట్లు ... 'యిప్పుడు అటువంటివి మామూలే' నన్నట్లు మాట్లాడి, వయసుతో పెరిగి, అన్నీ ఆలోచించుకుని, పెళ్ళివరకూ వచ్చిన చెల్లెల్ని అభినందించాడు... కాలంతోపాటు ముందడుగు వేస్తున్న సుధ పెళ్ళికి తను తప్పకుండా వస్తా నని, నన్ను దానికి చెప్పమన్నాడు !

వాడి ధోరణి అది !...

కన్నతండ్రి మనసు యివాళ వాడికి తెలియదు!...రేప్రొద్దున వాడి కూతురే వాడిని కాదని యిలాంటి పెళ్ళిచేసు కుంటే, యింత నిర్లిప్తంగా ఉండ గలడా ? ... దగ్గరుండి యిటువంటి పెళ్ళిచేస్తానని అనగలడా ?

నా పిచ్చి కానీ, ... బహుశా, అంటాడేమో !...

వాడి తండ్రిని నేనైనా, మా యిద్దరి మధ్యా, ఒక తరం అంతరం ఉంది. ఇవాళ నా కూతురు తనంతట తాను ఎవర్నో చేసుకుంటూ ఉంటే, ... నా తండ్రిలా - కూతుర్ని చావగొట్టి చెవులు మూయక,... 'ఏంచేస్తే బాగుం టుంది ?' అని ఆలోచిస్తున్నాను !... వీడి కూతురు పెరిగేసరికి, మరో పదిహే నేళ్ళకి, ఆలోచన ఆచరణలోకి వస్తుందేమో ! ...

మళ్ళీ యింటికి వచ్చేశాను.

* * *

ఆ రోజే ఎనిమిదో తారీఖు !...

సుధ పెళ్ళిరోజు ! ... దాని పెళ్ళి అదే చేసుకునే రోజు ! ...

కాకారవాలతో కాకులు రొదచేస్తూ ...గూళ్ళు చేరుకుంటున్నాయ్ !... అది ఆఫీసునుంచి వచ్చేవేళ దాటిపోయింది ...సుధ యింకా గూడు చేరలేదు...

"అమ్మాయి ఇంకా రాలేదేఁవి టండీ ? ..." అంటూ యింట్లోకీ, బయటికీ కాలుగాలిన పిల్లిలా సద్గుణ తిరుగుతుంటే ... తన కేమని చెప్పాలో తెలియక నిర్లిప్తంగా ఉండిపోయాడు.

సర్వకర్మ ఫలత్యాగంచేసి, సన్యాసం పొందమంటున్నాడు కృష్ణుడు !... అన్యమనస్కంగా ఆలోచిస్తూ...పరిపరి విధాల మనసు పోతూంటే, వాలు కుర్చీలోనే కూర్చున్నాను !

తొమ్మిది దాటాక కాబోలు...

"ఏవేఁ సుధా, యింతాలస్యమైందేం? ... ఆ అబ్బాయెవరూ ? ..." సద్గుణ మాటలకు కళ్ళు తెరిచి చూశాను.

...క్రొత్తచీర కట్టుకున్న సుధ ముఖంలో...ఏదో వింత కళ ... బహుశా వివాహకాంతి కన్పిస్తోంది ... దాని వెనక, రాజన్ ... సుధ భర్త నిలుచున్నాడు !

... యిద్దరూ లోపలికి రావడానికి అనుమతి యివ్వమన్నట్లుగా చూస్తున్నారు.

... వాళ్ళిద్దరినీ ప్రక్క ప్రక్కన చూస్తుంటే,...'యిక ముందు జీవి తంలో, కష్టసుఖాలలో చెరిసగం పంచు కుని, జతగా కలిసి నడుస్తాం !' అని చెప్తున్నట్లన్పించగానే ... సుమారుగా పదిరోజుల్నుంచీ అనుభవిస్తున్న సాగర మథనంలోనుంచి ... అమృతం ఉద్భ వించిన అనుభూతి కలిగింది ! ... మనసుపడ్డ మథనంతా మాయమయినట్లు తోచింది ! ... నేను ధైర్యం చేయని,

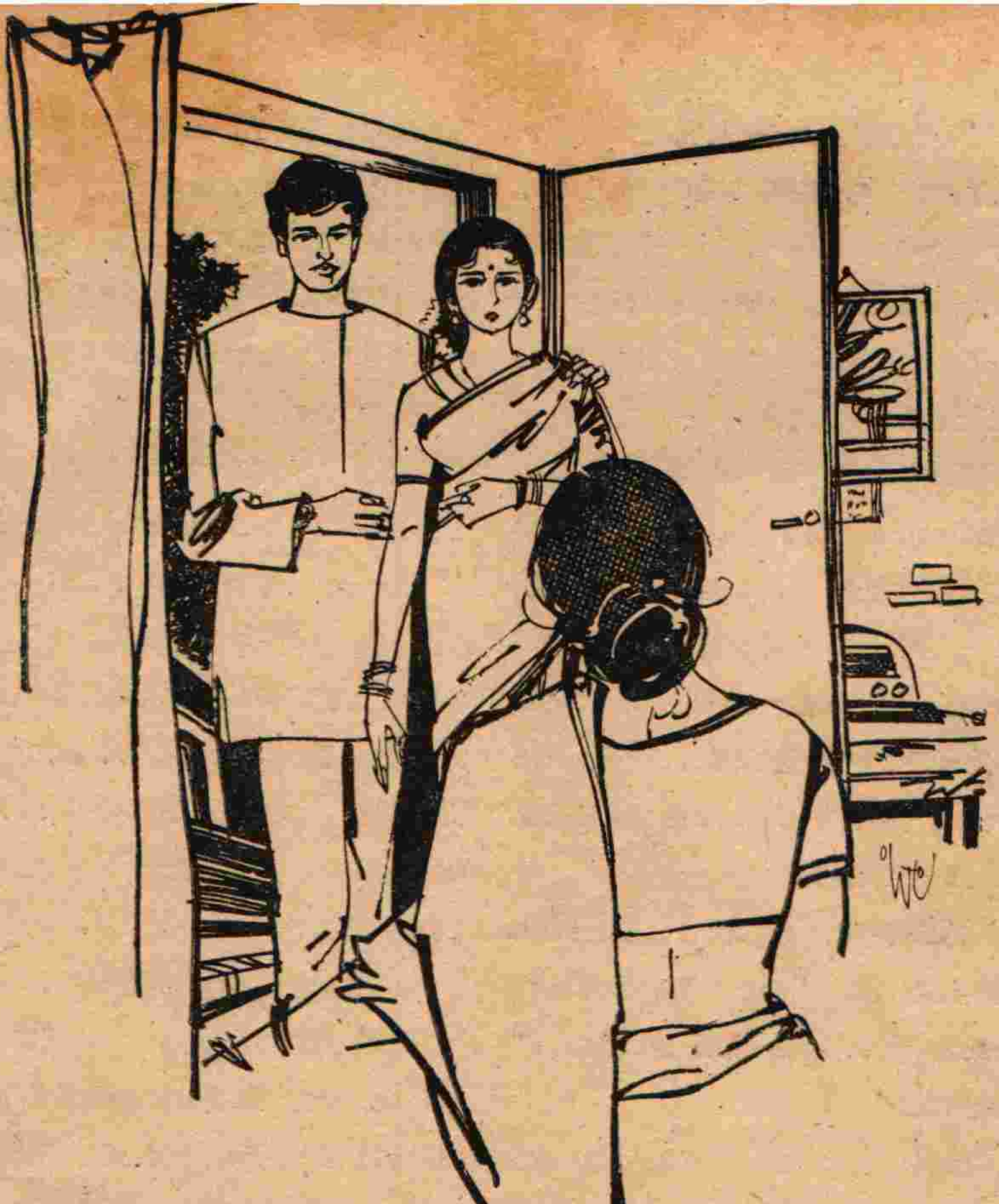

చేయలేని పనిని వాళ్ళు సాధించారని సంతోషం అంకురించింది ! ... గుండె లోతులలో ... ఏదో ఒక మూల ... మూలుగుతున్నట్లన్పించినా ... ప్చ్... యిక యింతే ! ...

భగవద్గీత ప్రక్కనపెట్టి, లేచి ... "రండమ్మా ! ... లోపలికి రండి!... రా బాబూ!"...అని ఆహ్వానించాను.

ఇద్దరూ కాళ్ళకు నమస్కరించారు.

కొద్ది సెకన్ల మౌనం తరవాత నేను నా మనసుతో ఘర్షణపడుతుంటే...

"యిక ... వెళ్ళిమస్తావండి !..." రాజన్ అంటున్నాడు, సుధ చిటికెన వ్రేలు పట్టుకుని.

నా కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి... యిరవై ఏళ్లు పెంచిన నా బిడ్డను, చిటికెనవ్రేలు పట్టుకుని తీసుకెళ్ళిపోతానని అతనంటుంటే !

"అదేమిటి, బాబూ !... యీ రోజు యిక్కడ నిద్రచేసి వెళ్ళండి ! ... మావగారిగా నేను ఏమీ చేయలేను ! ... నా మీద ఆ మాత్రం అభిమానం ఉంచి, ... ఒక్క రాత్రి యీ యింట గడపలేరూ ? ..."

కండువాతో కళ్ళువత్తుకుని ... "అమ్మాయి సుధా ! ... నీ గదిలోకి తీసుకెళ్ళమ్మా ! ... అమ్మ వంటచేసి, నీ కోసమే ఎదురుచూస్తోందిప్పటి దాకా..." అంటూ వాళ్ళను పంపించి, సద్గుణకోసం చూసేసరికి...గోడకు చేర గిలబడి, కొంగు నోటగ్రుక్కుకుని ఏడుస్తోంది సద్గుణ !

సద్గుణ దగ్గరగా వెళ్ళి...భుజంమీద చేయివేసి ... "సుధ పెళ్ళిచేసుకుంది సద్గుణా !... రాజు మన అల్లుడు..." అన్నాను.

కానీ ... తన కన్నీటిని ఆపి సముదాయించగలనా ? " ... అయినా ప్రయత్నించాలి.

"బాధపడకు సద్గుణా ! ... మన తరం దాటిపోతూంది... యిది క్రొత్త తరం ! ... వాళ్ళకి అడ్డునిలవడం మంచిదికాదు ... మనం చేయలేనిది వాళ్లు చేసినందుకు మనం సంతోషించాలి..."

"ఏం సంతోషమండీ ? ... కన్న కడుపులో చిచ్చుపెట్టి, నవ్వమంటే ఎలా నవ్వగలనండీ ! ... కళ్ళల్లో పెట్టుకుని పెంచి. వాళ్ళమీదే ఆశలు పెకు ్నందుకు...మన కడుపున పుట్టినవాళ్ళకి మనమే పరాయివాళ్ళం అయిపోయామా ? ... చివరకు మనకు వాళ్ళు చేసేది యిదా ? ... " సద్గుణ గొంతులో బాధ ఉంది.

ఆరునెలల సహవాసమే యిద్దరికి, ఒకే రకంగా ఆలోచించడం నేర్పుతుందన్నమాట నిజమయినపుడు, యిన్నేళ్ళ సాహచర్యంలో, సద్గుణ కూడా...తన బిడ్డలు తనకేం చేశారు ! ...అన్న ప్రశ్న వేస్తుంటే... ఒకప్పుడు ... "దేశం నాకేం చేసింది ? ... " అనుకున్న విషయం గురుతు వస్తున్నది...

నిజానికి కా ప్రశ్న తప్పే!...

నోరులేని పక్షులు వంటివి ... రెక్కలు రాని కూనలకు తాము కష్టపడి తెచ్చినది నోట చేర్చి. పెంచి, రెక్కలు యిచ్చి పంపేస్తుంటే,...ఎన్నో తెలుసుకుంటున్న మనిషి తన బిడ్డలు తనకేం చేశారని ప్రశ్నించుకోకూడదు ! రోజులు మారుతున్నాయ్ ...విలువలూ మారుతున్నాయ్ !...

'దేశానికి నేనేం చేయగలను' !... యిదే నేను ఆలోచించాలి...

ఇప్పుడు సద్గుణ ప్రశ్నకి సమాధానం కూడా నేనే చెప్పాలి...

"మన పిల్లలకి మనం ఎంతో చేశామనుకుంటామే కానీ, సద్గుణా!... విలు

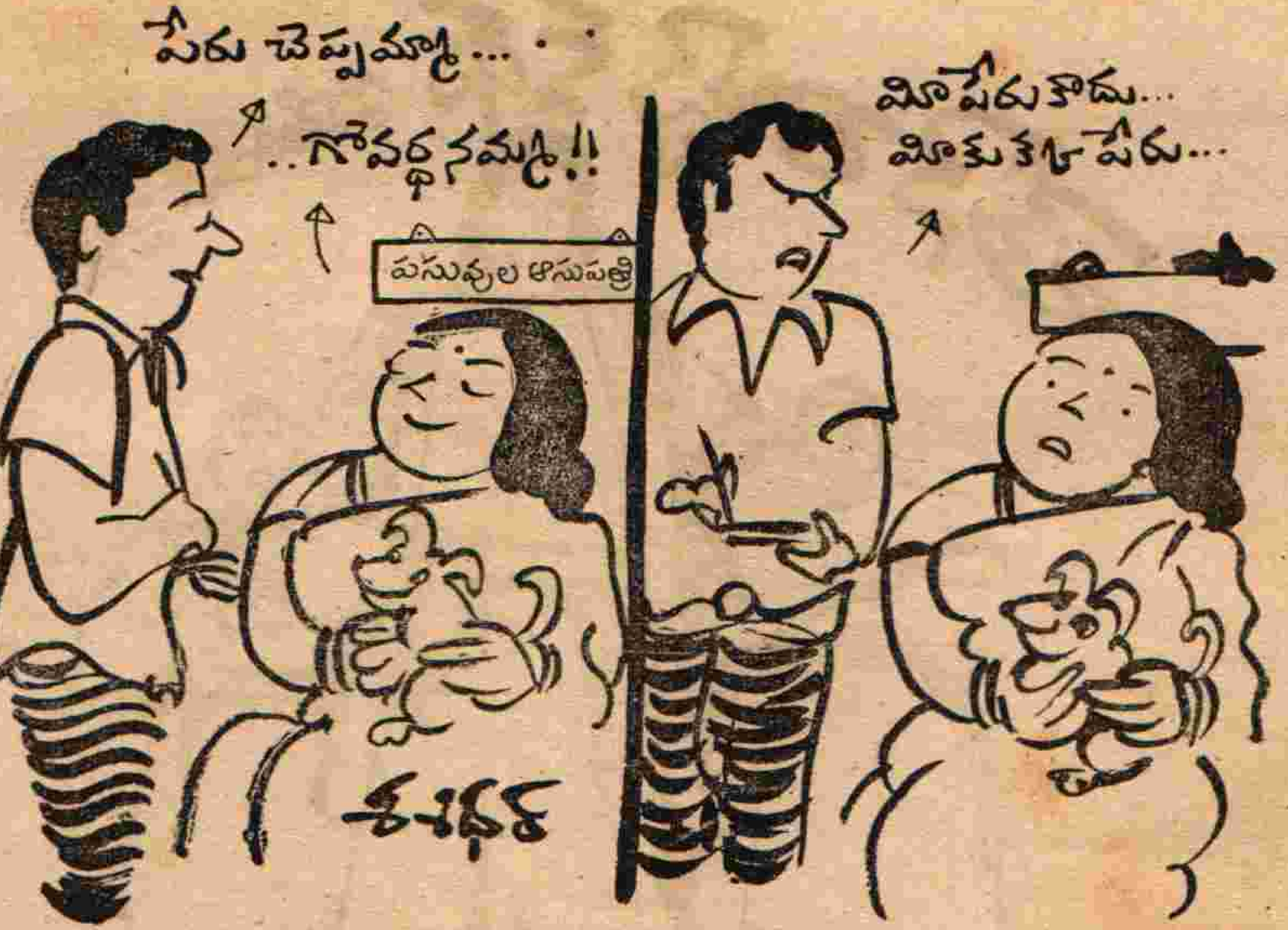

వలు మార్చేస్తున్న కాలంతో పెరిగే మన పిల్లలకి, మనం చేయనిది, వాళ్ళకు కావలసినది ... యింకా ఏదో కొరత గానే కనిపిస్తుంది !...మనకేం చేశారని ప్రశ్నించకుండా, వాళ్ళు ముందంజ వేస్తే మనం సంతోషించాలి ! ... మన పిల్లలకి మనం ఎప్పుడూ పరాయివాళ్ళం కాము!...వాళ్ళంతవాళ్ళు అయిన తరువాత, మంచి చెడులు తెలుసుకుని, వాళ్ళకు మంచి అన్పించినది వాళ్ళు చేసినపుడు, అది సబబేనని మనమూ ఆమోదించడమే వాళ్ళకు కావలసినది ! మనం చేయగలిగిన అంతేదీ !...లే... లేచి ... నీ చేతివంట, యిద్దరికీ రెండు ముద్దలు తినిపించి, ఆశీర్వదించు ! ... మన పిల్లలని మనం దీవించాలే కానీ, శపించకూడదు !..."

సద్గుణ నెమ్మదిగా లేచి వంట గదిలోకి వెళ్ళింది.

తల్లి మనసులో ఏదో నలుగుతూంది ... ఆమె అడుగులలో అది వినబడుతూంది.

తమని కాదని...తమ పిల్లలు స్వతంత్రంగా వ్యవహరిస్తున్నారంటే, తల్లిదండ్రులబాధ... పిల్లలూ అర్థంచేసుకోగలరు !... కానీ, ముందుచెప్తే, కాదంటారేమోనన్న భయం వాళ్ళను చెప్పనీయదు!.

అయితే ... యిది మా తరం అర్థం చేసుకోవడానికి మరికొంతకాలం పడుతుంది !

బహుశా...అప్పటికి, "దేశం నాకేం చేసింది ? ... " అన్నదానికి రోజులు చెల్లిపోతాయనుకుంటాను ! ...